

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie)

EEN AANVULLING

Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van het Tijdschrift heeft de Redactie een jubileumnummer het licht doen zien, dat niet alleen zeer lezenswaard is, maar bovendien een fraai overzicht geeft van de wetenschappelijke en maatschappelijke veranderingen die zich in die jaren hebben voltrokken. Een en ander zou voor mij geen reden zijn tot een reactie, ware het niet, dat in de bijdrage: „Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde 75 jaar” enige uitspraken voorkomen die in het kader van een historisch overzicht – geschreven in een herdenkingssfeer – tekort doen aan de positieve kwaliteiten van enkelen van de betreffende personen en die dus m.i. een aanvulling behoeven.

In de eerste plaats doel ik hierbij op hetgeen over de toenmalige hoofdredacteur Bakker werd geschreven. Hij wordt afgeschilderd als een man die „de leiding op vrij dictatoriale wijze aan zich hield”, „die de neiging bleef vertonen alle zaken aan zich te trekken” en die, „toen hij ontslag nam een chaotische toestand in archief en financiën achterliet” (blz. 207).

Ik vraag mij af of een kenschetsing als deze in een terugblik op het verleden, ongetwijfeld bedoeld als een verantwoord beeld daarvan, wel op zijn plaats is.

Ook wanneer er niet meer waarde aan moet worden toegekend dan die van een kleurtje, gegeven aan de tijd van weleer, dan nog acht ik de gegeven voorstelling niet in harmonie met de gehele opzet van het herdenkingsnummer.

Zo wordt met geen woord gerept over de voortreffelijke artikelen die Bakker – en niet alleen in zijn hoedanigheid van hoofdredacteur – heeft geschreven, ook niet over zijn sprankelende geest die zich dikwijls manifesteerde in van humor doortrokken beschouwingen, publikaties die daardoor alleen al nog steeds het lezen waard zijn.

Ook waar de verhouding na de oorlog tussen de Maatschappij en het Tijdschrift ter sprake wordt gebracht, is naar mijn mening de objectiviteit onvoldoende betracht. Zo moet mij van het hart dat wijlen Broese van Groenou verkeerd wordt getekend wanneer van hem niet meer dan „koppig doorzetten” de vermelding waard blijkt te zijn, waar het de oprichting van het „Mededelingenblad” betreft.

Zijn optreden was geen uiting van koppigheid, integendeel, hij had geen andere keus: kennelijk wekte het bij de toenmalige beherend redacteur van het Tijdschrift de indruk alsof hij dit wilde beconcurreren of zelfs opzij schuiven (blz. 212). Een veronderstelling die – en dit zullen allen die Broese van Groenou van dichtbij hebben gekend, moeten onderschrijven – geheel ongegrond was. Zijn beweegredenen kwamen slechts voort uit ideële overwegingen.

Hoewel ik het niet als mijn taak beschouw om voor anderen in de bres te springen, acht ik het in dit geval gerechtvaardigd, al was het slechts om te voorkomen dat de jongere generatie een vertrokken beeld zou verkrijgen van deze verdienstelijke collega's uit het verleden, hoe uiteenlopend hun capaciteiten ook waren.

A. A. D. Derksen,
Lindelaan 21, Groenekan.

ANTWOORD AAN COLLEGA DERKSEN

Nu de Redactie mij daartoe gelegenheid geeft veroorloof ik mij een paar kanttekeningen onder collega Derksen's inzending.

Aan het einde van mijn historisch overzicht in het maart-nummer heb ik tussen de regels door reeds laten uitkomen, mij ervan bewust te zijn dat aan deze taak: het weergeven van het ontstaan en de groei gedurende 75 jaar van het Tijdschrift, wel enig risico was verbonden. Elk historisch opstel immers zal – vaak onbewust – kunnen worden beïnvloed door persoonlijke inzichten en gevoeligheden van de schrijver, die een volmaakte objectiviteit in de weg staan. Zo gezien is de geheel menselijke vraag gerechtvaardigd of dit bij de inzender niet evenzeer het geval kan zijn? Hij was Bakker's leerling en buurtgenoot. Ik heb Bakker ongeveer 30 jaar goed gekend, kon hem tot mijn vrienden rekenen en weet dus hoe men onder de bekoring kon komen van zijn sprankelende geest en joviale omgang. Hij was een man met grote capaciteiten, een aantrekkelijke pen en een zeer goede voordracht. In dit opzicht is de professie hem zeker dank verschuldigd. Terecht heeft Derksen daarop gewezen. Des te pijnlijker was het dus te zien hoe deze met zulke eigenschappen begaafde mens zich uiteindelijk heeft gedragen. Hij streefde er duidelijk naar het hoofdredacteurschap aan zich te trekken. Dat is hem gelukt. Maar enkelen van zijn tijdgenoten waren daar gelukkig mee en vooral wekte hij, door zijn eigengereidheid en geringe waardering voor de mening van anderen, grote weerstanden op. Zoals Derksen terecht opmerkt had hij een sterk ontwikkeld gevoel voor humor, maar helaas kwam dit maar al te vaak tot uiting in een scherp en persoonlijk gericht cynisme. Men kan zulke dingen nooit zuiver zwart-wit beoordelen; talloze kleine nuances hebben daarin meegespeeld. Zeker is wel, dat weinigen in oratorisch opzicht tegen hem bestand waren en ook dat wekte mede wroeging bij velen, die het niet met hem eens waren. Waar het echter voor het Tijdschrift op aan komt is of wij hem kunnen plaatsen in de rij van hen, die het constructief hebben gediend. Zijn abrupt vertrek als H.R., waarbij hij zijn opvolger en de beherend redacteur na een gemaakte afspraak vergeefs naar Utrecht liet komen, hen aldus in grote moeilijkheden latend, is een treffend staaltje van zijn grilligheid.

En toen Bakker in 1940 – als fractieleider van de S.D.A.P. in de gemeenteraad van Utrecht – zich ook van zijn volk vervreemde door met het nazi-regime te gaan heulen, hebben de meeste collega's, evenals ikzelf, zich voorgoed van hem afgewend.

Ten aanzien van Broese van Groenou handhaaf ik de gewraakte uitdrukking „koppig doorzetten”. Dit is niet beledigend bedoeld en dat bij hem ook ideële overwegingen golden wil ik gaarne aannemen. De geachte inzender leze – in dit verband – wat ik op pag. 281 in 1953 bij het overlijden van Broese schreef. Het is onjuist te stellen dat hij „geen andere keus” had. Zowel in 't openbaar als persoonlijk heb ik hem meermalen voorgehouden dat de Maatschappij zeker het recht had om zich via een eigen orgaan tot de leden te richten, maar dat dit beter in de vorm van b.v. een „Newsletter” facultatief kon geschieden dan in een maandschrift, dat een constante stroom van kopij vereist, waaraan hij niet zou kunnen voldoen.

Ik zal het hierbij laten, met dank aan de Redactie voor de mij toegestane ruimte. Het is pijnlijk om te discussiëren over de karakter-eigenschappen van overledenen, hoe groot anderzijds hun verdiensten ook mogen zijn geweest. Wel ben ik de inzender dankbaar de gelegenheid te hebben gekregen iets meer over Bakker te kunnen schrijven, hoe diep deze oude vriend mij ook mag hebben teleurgesteld. Intellect is een groot goed, maar het dient innerlijk met een zekere moraal te worden verweven om een waardevol mens te vormen.

G. D. Margadant,
Jan Luijkenstraat 52, Amsterdam.

BESTAAT DE „SOCIALE ORTHODONTIE” NOG?

Naar aanleiding van het artikel van Dr. Ch. F. L. Nord „Sociale orthodontie” in de vorige aflevering van dit Tijdschrift (N.T.v.T. 76: 4, pag. 343-347, 1969) bereikte de Redactie een aantal reacties: hetzij als een bijdrage voor de rubriek „Ingezonden”, hetzij in briefvorm, al dan niet met een toezegging van kopij.

Hieronder treft de lezer een eerste reactie aan van de hand van collega H. F. A. Lincklaen Arriëns (Den Haag).

In de juli-aflevering zal andermaal plaats worden ingeruimd voor het opnemen van kopij met betrekking tot genoemd artikel, nl. van de collegae Prof. K. G. Bijlstra en J. Weil.

Tot die, of later, datum zal een wederwoord van collega Nord, op diens verzoek, in de pen blijven.

Redactie

In de april-aflevering van dit tijdschrift verscheen van de hand van collega Ch. F. L. Nord een artikel: „Sociale orthodontie”, dat frappeert door diverse onjuistheden in feitenmateriaal en conclusies.

Het lijkt mij wenselijk, ten gerieve van de geïnteresseerde „buitenstaander”, die misschien te gemakkelijk deze onjuiste gevolgtrekkingen zou overnemen, de belangrijkste punten uit genoemd artikel onder de loep te nemen.

Schrijver vergist zich al meteen als hij stelt, dat sinds een jaar alle kinderen (orthodontisch) in de ziekenfondstandheekunde zijn opgenomen, zonder dat met de aanwezige „manpower” rekening is gehouden.

Uit de Beschikking Kaakorthopaedische Hulp met zijn beperkende bepalingen blijkt wel anders.

Schrijvers berekening gaat vervolgens uit van een verkeerd getal voor een leeftijdsjaargang en komt dan tot de conclusie, dat er niets meer of minder dan een wanverhouding bestaat tussen vraag naar en aanbod van orthodontische hulp.

Iedere practicus zal het echter duidelijk zijn, dat als voorwaarden voor een orthodontische behandeling gelden:

- a. de aanwezigheid van ten minste een goede mondhygiëne;
- b. een goede conserverende behandeling;
- c. een niet te hoge cariësgevoeligheid van het gebit;
- d. een prima medewerking van ouders en patiënt.

Dat al deze factoren het aantal daadwerkelijk te behandelen patiënten aanzienlijk beperken, spreekt voor zich zelf en dit wordt o.a. bewezen door het de laatste vijf jaren ongeveer constant blijvende aantal aanvragen voor ziekenfondsvergoeding.

Het aantal in opleiding zijnde specialisten is, in tegenstelling tot schrijvers bewering, juist verhoudingsgewijs groot, nl. meer dan dertig (ongeveer de helft van het specialistenbestand). Al met al weinig reden tot paniek.

Ook het (bejaarde) stokpaard van de polikliniekbehandeling heeft in het licht van het bovenstaande weinig vaste grond meer onder de voeten.

Collega Nord is, naar verluidt, van het Maatschappijstandpunt t.a.v. het in dienst hebben van algemeen practici en de daarmee samenhangende ethische problemen, op de hoogte gesteld, zodat de zinsnede „waar men volledig in gebreke blijft dit verbod te motiveren” verbazing wekt.

Schrijver verklaart zich andermaal een fervent voorstander van de „Früh-Be-handlung” en de myo-functionele therapie, die in hun algemeenheid verlaten zijn, resp. sterk aan betekenis hebben ingeboet. Hij negeert nogmaals volledig het bestaan van de regeling kaakorthopaedie, stelt vervolgens dat, „wat de therapie betreft, eenvoudige maatregel voldoende zijn” en veegt vaste apparatuur-technieken gemakshalve van de tafel als het werk van fanatici.

Voor collega Nord is er de laatste 20 jaar kennelijk niets meer veranderd.

Ten slotte enig commentaar op schrijvers „orthodontische stellingen”:

Ad 1.

Korthedshalve verwijs ik i.v.b. met de term „dento-maxillo-faciale orthopedie” naar het artikel van de collegae Van Hillegondsberg en Weil, verschenen in dit blad in 1964: pag. 521 en vlg.

Ad 2.

De term „orthopedisch kinderspecialisme” is een onduidelijke constructie, naar welke betekenis men kan raden en die beter meteen vergeten kan worden.

Wat betreft de chirurgie van de kaak- en verhemeltespleten: deze behoort niet tot het terrein van de „kinderchirurg”, maar wordt in het algemeen uitgevoerd door de plastisch chirurg.

Ad 3 t/m 7.

In de moderne orthodontie heeft „het verouderde geval” wel een heel andere betekenis dan het voor collega Nord heeft. Het moderne wetenschappelijke onderzoek toont aan, dat de zaken heel wat minder simplistisch zijn, dan schrijver ons wil doen geloven.

Dit geldt dan niet alleen voor de etiologische factoren, maar ook voor het meest geschikte aanvangstijdstip van een behandeling.

Met name de stelling, dat een afwijking behandeld moet worden, zodra deze is ontdekt, kan gevoelig als verouderd worden bestempeld.

Ad 8 en 9.

Discussie lijkt hier overbodig. Ieder, die bekend is met de beginselen van de

orthodontie, zal bij het lezen van deze beweringen de onhoudbaarheid ervan hebben ingezien.

Ad 10 en 11.

Dat de algemeen practicus in het algemeen als eerste de orthodontische afwijking constateert, impliceert nog niet, dat hij ook de uitvoerder zal zijn van de eventueel in te stellen therapie.

Afhankelijk van zijn eigen inzicht zal hij de patiënt zo nodig zelf behandelen of naar de specialist verwijzen.

Ad 12.

Wee degene die door een practicus, die deze stelling huldigt, wordt „behandeld”.

Ad 13 en 14.

Twee kryptische stellingen die, indien beantwoord, ons in herhalingen zouden doen vervallen.

Keren wij ten slotte nog even naar het uitgangspunt terug. Hij, die de huidige situatie nuchter en met kennis van zaken onder ogen ziet, constateert, dat anno 1969 in de dento-maxillaire orthopedie de diagnose, het behandelingsplan en de therapie in grote lijnen worden bepaald door algemeen tandheekkundige en orthodontische motieven.

„Sociale orthodontie”, zoals collega Nord dat opvat, moge voor hem zelf nog actueel zijn, in feite is het (en wie zal erom rouwen?) een uitstervend begrip.

H. F. A. Lincklaen Arriëns,
Carel van Bylandtlaan 17, 's-Gravenhage.